רבי יהודה אומר כופף אזני קדרה לתוכה ומציף עליה מים ואם כונס בידוע שכונס משקה ואם לאו בידוע שמוציא משקה או שפתה על גבי האור אם האור מעמידה בידוע שמוציא משקה ואם לאו בידוע שמכנים משקה ר' יוסי אומר אף לא שפתה על גבי האור מפני שהאור מעמידה אלא שפתה על גבי הרמץ אם רמץ מעמידה בידוע שמוציא משקה ואם לאו בידוע שכונס משקה היה טורד טפה אחר טפה בידוע שכונס משקה מאי איכא בין ת"ק לר' יהודה אמר עולא כינוס על ידי הדחק איכא בינייהו: כל אבר שיש בו צפורן וכו': *יש בו צפורן מטמא במגע ובמשא ובאהל יש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל *אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו אצבע יתרה שיש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן וכשאינה נספרת על גב היד: כל המטמא מדרס וכו': כל דחזי למדרס מטמא טמא מת ויש שמטמא טמא מת ואין מטמא מדרס לאתויי מאי לאתויי סאה ותרקב *דתניא והיושב על הכלי יכול כפה סאה וישב עליה או תרקב וישב עליו יהא טמא ת"ל אשר ישב עליו הזב מי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו:

מתני' *כל הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות: **גמ'** אמר רב יהודה לאתויי ממזר תנינא חדא זימנא *הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות והוינן בה לאתויי מאי ואמר רב יהודה לאתויי ממזר חדא לאתויי גר וחדא לאתויי ממזר וצריכי דאי אשמעינן גר משום דראוי לבא בקהל אבל ממזר דאין ראוי לבא בקהל אימא לא ואי אשמעינן ממזר משום דקאתי מטפה כשרה אבל גר דקאתי מטפה פסולה אימא לא צריכא:

מתני' *כל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון: **גמ'** לאתויי מאי א"ר יוחנן לאתויי סומא באחת מעיניו ומני

רבי

להו לשולים אימא עיילי מיא לגוה אפילו בנקב קטן אלא הכי בדקינן לה כופה פי הקדרה לתוך העריבה קודם שיתן המים ואח"כ נותן מים בעריבה עד שיהו מים צפין על שוליה אם כנסה בידוע כו': אם האור מעמידה. שלא יצא המשקה בידוע שנקב קטן הוא ואינו ראוי להכניס משקה: שהאור מעמיד. אפילו נקב גדול: רמץ. גחלים ואפר בוערים: היה טורד טיפה אחר טיפה. כלומר חוו נמי בדיקה אם נתן לתוכו מים והן יוצאין טיף אחר טיף בידוע שכונס משקה: ה"ג מאי איכא בין תנא קמא לר' יהודה כינוס ע"י הדחק איכא בינייהו. לת"ק הוי כינוס כדפרישית: יש בו צפורן. ואפי' היא יתרה כגון אצבע ששית: מטמא במגע ובמשא ובאהל. דהוי אבר חשוב ואפי' ליכא כזית בשר מטמא באהל דקי"ל האברים אין להן שיעור כדפי' יוצא דופן (לעיל דף מג:). אין בו צפורן לא הוי אבר ומיהו מטמא במגע ובמשא כדין עצם כשעורה שהרי יש בו עצם: ואינו מטמא באהל. עד דאיכא כזית בשר דקיימא לן [illegible] עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ולא באהל ואי איכא כזית בשר ודאי מטמא דהא איכא כזית מן המת ואי לאו יתרה היא ודאי מטמא משום אבר באהל ואע"ג דליכא כזית בשר דאפילו יתרה אמרי' לקמן דאי נספרת על גב היד הויא אבר: רבינו הגדול. רב: על גב היד. שהיא עומדת בשורת האצבעות: לאתויי סאה ותרקב. שאין מדרס הזב לטמא אדם וכלים אבל טמאין הם טומאת מגע הזב להיות ראשונים וכמת נעשין אב הטומאה: מי שמיוחד לישיבה. הוא דהוי אב הטומאה דכתיב יכבס בגדיו וגו': **מתני'** כל הראוי לדון דיני נפשות. כ"ש שהוא כשר לדיני ממונות: **גמ'** לאתויי ממזר. דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות *כדכתי' (בסנהדרין לו:) כולך יפה רעיתי [שה"ש ד]: גר. נמי כשר לדיני ממונות: לאתויי סומא באחת מעיניו. דכשר להעיד ואינו כשר לדון אבל בשתי עיניו אפילו לעדות פסול דכתיב (ויקרא ה) או ראה:

ו בס"א: רבי.

רבי

יש בו עצם ואין בו צפורן [illegible] בפ' *אלו מומין (בכורות מה.) אית דמפרש שטמאה גזרה שאינה נספרת על גב היד אטו נספרת אבל באהל המת לא גזרו דעבדי היכרא דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים ואית דאמר משום דעצם כשעורה יש בה ותימה להאי טעמא אמאי מטמא במגע כשנוגע בבשר ואינו נוגע בעצם לאו משום דבשר הוי יד ושומר לעצם כדאמר רב בפרק העור והרוטב (חולין דף קיח:) דאין יד לפחות מכזית ואין שומר לפחות מכפול ורבינו הגדול דהכא היינו רב ויש לומר דגזרו חכמים אטו לפעמים דיש בעצם כפול אי נמי נגיעת בשר אטו נגיעת עצם לא גזרו מגע אטו משא: **כל** המטמא מדרס. היינו מק"ו דפכין קטנים ובפ' כיצד הרגל (ב"ק דף כה:) פירשתי:

תנינא חדא זימנא. תימה מאי קושיא הא כמה כללות תנא במתני' אע"ג דתנא לה בדוכתא אחריתי דקתני *כל שהוא חייב בפאה חייב במעשר כו' ושמעינן לה ממתני' במסכת פאה (פ"א מ"ד) דקתני לקיטתו כאחד ומכניסו לקיום ובמעשר נמי תני ליה וכן *כל שחייב בראשית הגז חייב במתנות ושמעינן לה ממתניתין דראשית הגז וכל שיש בו ביעור יש בו שביעית שמעינן נמי ממתני' דשביעית וי"ל דלא פריך אלא אדרב יהודה דמאי אצטריך למימר לאתויי ממזר הכא והתם *והשתא אתי שפיר דלא קאמר דהתם דסנהדרין (דף לו:) לאתויי חלל דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות כדתנן התם* (א) אין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין לכהונה אלא לא פריך אמתני' כי אם על רב יהודה ואדרב יהודה לא מצי לשנויי דהוה לאתויי חלל דמלישנא דסיפא דאחד דיני ממונות דקתני דאין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין לכהונה משמע אבל כשר לדיני ממונות ולכל ספרים מוקמינן אחלל דכשר וי"ל דרב יהודה אתא לאשמועינן דגר וממזר כשרים לדיני ממונות דפסולין לדיני נפשות שמעינן ממתני' דהתם וגרסינן הכא כמו שיש ספרים דגרסי בסנהדרין (דף לו:) חד לאשמועינן גר משום דראוי לבא בקהל כו' וחד לאשמועינן ממזר דבא ממשפחה כשרה להכי כשר לדיני ממונות אבל גר אימא לא וי"ל איפכא כמו שהיה בספרים חד לאשמועינן גר משום דבא ממשפחה פסולה ולכך פסול לדיני נפשות דרב יהודה לא הוה לאשמועי' אלא דפסול לדיני נפשות כדפרישנא: **לאתויי** ממזר. וא"ת ולמאי לא קאמר לאתויי בעל מום דפסול בדיני נפשות ומפיק לה בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו:) ובריש מצות חליצה (יבמות דף קא.) כשם שבית דין מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מום וי"ל דלא איירי אלא בפסול יוחסין וה"נ איתא בפ' זה בורר (סנהדרין דף כח:) דפריך והא עד זומם דדיני ממונות דכשר לדיני נפשות ופסול לדיני ממונות ומשני בפסול יוחסין קמיירי: **חדא** לאתויי גר. משמע דכשר אע"ג דאין אמו מישראל ותימה דבפ' החולץ (יבמות דף מה:) אמרי' דרבא אכשר לרב מרי בר רחל ומנייה בפרסי דבבל דכיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינא ביה וי"ל דהכא מיירי לדון גר חבירו כדאמר בפרק מצות חליצה (שם דף קב.) גר דן חבירו דבר תורה ואם היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל ולא כמו שפירש שם בקונט' דלענין דיני נפשות איירי הא דדן את חברו אבל בדיני ממונות דן אפי' ישראל וא"ת דבפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עו:) על גמלא רמי שמוחזק אבותיו כו' דפריך למימרא דלא אוקמינן פסולין ורמינהו הכל כשרין כו' ואמר רב יהודה לאתויי ממזר ומאי קושיא לשני דהיינו דוקא לדון ממזר כיוצא בו דומיא דגר ואם נאמר דהכא מיירי בגר שאמו מישראל הוה אתי שפיר וי"ל דשאני ממזר דכיון דאביו ואמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה שדא דהא (ג) דדרשינן עליך שוא דבעינן מקרב אחיך וממזר מקרי שפיר עליך דבא מזרע ישראל ואם ממזר פסול לדון את ישראל מיפסיל נמי לדון את ממזר חברו והא דקאמר בתוספתא אין מעמידין מלך אלא מן המשיאין לכהונה היינו מדרבנן דמדאורייתא אפי' ממזר חשיב מקרב אחיך והא דעביד לריבותא בין גר לממזר אע"ג דחלוקין זה מזה בדפי' נקט לריבותא לפי שהמשנה שויה שניהם ואין חלוק זה מפורש בה וא"ת בפ' מצות חליצה (יבמות דף קב.) דא"ל רב שמואל בר יהודה לרב יהודה תנינן בב"ד של ישראל ולא בב"ד של גרים ורגיל ר"ת לומר דאותו רב שמואל היינו בנו של רב יהודה שנולד לאחר בפ"ק דקידושין (דף כב:) דגר שאין לו יורשין הוא ובנו וכן משמע הלשון דקאמר ואנא גר אנא משמע דהוא עצמו נתגייר וכיון דלא היתה אמו מישראל לגבי דינין נמי מיפסיל ואמאי האיך הוצרך להביא ראיה דחליצה וגם רב יהודה היאך כרכו לדין וי"ל דקבלו עליהם החולץ והחולצת דבדיני ממונות הוי כשר ולחליצה מיפסיל כדאמר התם או כמו התם לחליצת גרים מיירי ואין להאריך כאן יותר:

כל

[illegible] מומין אלו

ז א ב מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הל"ו:

ח ג ד מיי' פכ"ו מהל' כלים הל' טו:

ט ה מיי' פי"א מהל' סנהדרין הל"ח ופ"ב שם הלכה ט:

י ו מיי' פ"ב שם הל"ט [ופי"א הל' יא] סמג עשין צז טוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ג:

יא ז מיי' שם [ופ"ט] סמג שם טוש"ע שם סי"ג:

יב ח [מיי' פט"ו מהל' עדות הל"ו טוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ט וסי' לג סעי' א]:

מוסף רש"י

רבינו הגדול. רב (בכורות מה.). ואינו מטמא באהל. ובאינה נספרת, כדמפרש ואזיל, דליכא תרתי לגריעותא, אין בה צפורן ואינה נספרת, אבל יש בה צפורן מטמאה ואע"ג דאינה נספרת והכי תנן בפי' בלא סימן (שם). והיושב על הכלי. ה"ג לה בתו"כ וכל הכלי אשר ישב עליו, רישא דקרא וכל המשכב וגו', יכול כל כלי במשמע ואפילו אין עשוי לישיבה (שבת נט.). תרקב. חצי סאה, חצי וקב (שם). ת"ל אשר ישב עליו הזב. מדלא קרינן אשר ישב, למדנו שאינו מדבר אלא באשר מיוחד לישב שם תמיד (חגיגה כג:) מדלא כתיב גבי משכב אשר שכב וגבי מושב אשר ישב, וכתיב ישכב ישב, משמע שישכב עליו תמיד וישב עליו תמיד, כמיוחד לשכיבה ולישיבה, וגבי משכב נמי דריש ליה התם הכי (שבת נט. ועיי"ש שדחה גירסא אחרת). ואינו ראוי לדון דיני נפשות. דלנפשות בית דין מיוחסין בעינן, כדאמר רב יוסף (סנהדרין לו:) כשם שב"ד מנוקין בצדק, שנאמר בצדק תשפוט, כך ב"ד מנוקין מכל מום, שנאמר כולך יפה רעיתי ומום אין בך (סנהדרין כו:).

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה תנינא וכו' כדתנן התם ואין הכל כשרים לדון דיני נפשות וכו' דקתני דאין הכל כשרים לדון דיני נפשות:

(ג) ד"ה חדא וכו' דהא דרשינן עליך:

סנהדרין לג. לו: קדושין עו: (הוריות ה.)

[צ"ל כרפסיי]

◆

תוספי הרא"ש

דלא קאמר דאצטריך מתניתין דסנהדרין משום חלל דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות [illegible]

תוספי הרא"ש

יש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא אבל לא באהל. תימה דבפ' אלו מומין (דף מה) [איתא דאמר] דמשום עצם כשעורה נגעו בה אמאי מטמא [illegible]

[illegible]